

MONITOR CHIŃSKI

MARZEC 2020

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

MARZEC 2020

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

2 marca: Ujgurzy w pracy przymusowej w ChRL. Według raportu australijskiego think-tanku ASPI ok. 80 tys. Ujgurów w ramach pracy przymusowej produkuje w fabrykach znajdujących się w łańcuchach dostaw chińskich i zagranicznych koncernów samochodowych, odzieżowych i elektronicznych, w tym Apple, Huawei i Nike.

7 marca: import materiałów ochronnych do Chin w styczniu i lutym. Według danych chińskiej administracji celnej, od 24 stycznia do 29 lutego, ergo od ujawnienia przez władze centralne informacji o epidemii do szczytu liczby zachorowań, Chiny zaimportowały łącznie 2,4 miliarda sztuk sprzętu ochronnego, w tym 2,02 miliarda masek ochronnych i ponad 25 milionów kombinezonów ochronnych o łącznej wartości 8,2 mld RMB (4,78 mld PLN). Obecnie role się odwróciły i do czasu uruchomienia własnych mocy produkcyjnych, państwa europejskie liczą na pozyskanie odpowiednich zasobów sprzętu medycznego z Chin. Niestety chiński sprzęt (np. maski ochronne i testy na wykrywalność koronawirusa) jest często złej jakości i po prostu nieskuteczny. Częściowe wycofanie z użycia chińskich dostaw ogłosiły już Niderlandy, Czechy, Hiszpania oraz Turcja. Do tego grona dołączyła również Gruzja, która wycofała się z umowy na zakup 200 tysięcy testów diagnostycznych, po tym jak chiński producent Shenzhen Bioeasy Biotechnology przyznał, że niektóre z nich mogą być wadliwe. Z drugiej strony chińskie władze uchylają się od odpowiedzialności ze względu na fakt, że wadliwe partie pochodzą od producentów nieposiadających atestów chińskich władz sanitarnych i jednocześnie przypisując niedokładność testów niewłaściwemu sposobowi ich wykonywania (sic!).

10 marca: Xi Jinping z wizytą w Wuhanie. Szef partii i przywódca państwa pojawił się w mieście epicentrum epidemii po 3 miesiącach od potwierdzenia pierwszych przypadków zachorowań. Wizyta jest przedstawiana jako sygnał, że Chiny

GOSPODARKA CHIŃSKA Z NAJGORSZYM WYNIKAMI OD 40 LAT

Analitycy szacują, że w pierwszym kwartale PKB Chin spadnie – po raz pierwszy od 1992 roku. Aktualizacji uległy również prognozy obejmujące cały rok, w którym gospodarka Chin skurczy się – po raz pierwszy od 1976 roku. Z możliwych scenariuszy rozwoju sytuacji, najbardziej prawdopodobny zakłada chwilowe odbicie (po marcowym powrocie do pracy), po którym

przyjdzie następne spowolnienie spowodowane kryzysem za granicą (opóźnionym w stosunku do Chin o dwa miesiące) i/lub drugą falą epidemii w Chinach.

pokonują wirusa i powoli wracają do normalności (zob. zdjęcie) i nastąpiła dopiero po 7 tygodniach od publicznego ujawnienia informacji o wybuchu epidemii. Wcześniej, przez okres od końca grudnia do 21 stycznia (zob. [blog_OSA](#)) wszelkie wiadomości na ten temat cenzurowano, osoby informujące o rozwoju epidemii uciszano a miliony nieświadomych ludzi ruszyło w noworoczne podróże. Nie dziwi zatem wybuch masowego wzburzenia Chińczyków słowami nowo mianowanego sekretarza KPCh w Wuhanie Wang Zhonglina, który zaapelował do mieszkańców o konieczność wyrażania wdzięczności partii i jej sekretarzowi generalnemu za skuteczne zarządzanie kryzysem. W miarę nieuchronnego pogarszania się sytuacji gospodarczej w Chinach podobne akty niezadowolenia społecznego będą się nasilać.

11 marca: koncern Huawei rozszerza współpracę z Rosją. W ramach partnerstwa z Sberbankiem, największym bankiem w Rosji, chiński koncern zbuduje platformę przechowywania danych. Huawei ma również w ciągu 5 lat wyszkolić w Rosji 35 tys. specjalistów IT, zwiększyć zakupy z 392 do 800 mln USD i zbudować nowe centrum R&D w tym kraju.

16 marca: wzmożona aktywność wojskowa ChRL w Cieśninie Tajwańskiej. Bombowiec i myśliwce chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej przekroczyły linię mediany w Cieśninie, zmuszając Tajwan do reakcji i odprawienia przez myśliwce F-16 chińskich samolotów z powrotem za linię delimitacji. Wskazuje się, że demonstracja siły stanowi sygnał Pekinu, że pomimo koncentracji wysiłków Pekinu walce z pandemią, AL-W jest gotowa aktywnie przeciwdziałać „tajwańskiemu separatyzmowi”, a podobne akcje będą się nasilać z postępującymi problemami wewnętrznymi w ChRL.

23 marca: szef europejskiej dyplomacji Joseph Borell ostro o politycznym wymiarze pomocy i dezinformacji ze strony ChRL. Wysoki komisarz ds. zagranicznych i polityki sąsiedztwa ostrzegł, że ChRL będzie wykorzystywać obecny kryzys do podważania spójności UE i zaufania do USA oraz wywołania przekonania, że w krytycznym momencie państwa Europy mogą liczyć tylko na chińską pomoc. Zdaniem hiszpańskiego polityka, Europa musi być świadoma, że epidemia będzie wykorzystywana przez Chiny do poszukiwania wpływów przez obracanie informacji na swoją korzyść i prowadzenie „polityki hojności”.

25 marca: katastrofalne prognozy dla gospodarki Chin. Analitycy szacują, że w pierwszym kwartale PKB Chin spadnie – po raz pierwszy od 1992 roku. Aktualizacji uległy również prognozy obejmujące cały rok, w którym gospodarka Chin skurczy się – po raz pierwszy od 1976 roku. Z możliwych scenariuszy rozwoju sytuacji, najbardziej prawdopodobne wydaje się chwilowe odbicie (po marcowym powrocie do pracy), po którym przyjdzie następne spowolnienie spowodowane kryzysem za granicą (opóźnionym w stosunku do Chin o dwa miesiące) i/lub drugą falą epidemii w Chinach.

26 marca: Huawei ograniczy program przekazywania maseczek ochronnych.

Odpowiadając na komentarz Josepha Borella nt. chińskiej „polityki hojności”, koncern ogłosił, że nie chce by pomoc firmy była kojarzona z celami politycznymi. Przez poprzednie dwa tygodnie Huawei i Alibaba przekazała w darowiźnie miliony maseczek ochronnych takim europejskim państwom jak Włochy, Irlandia, Czechy, Polska i Hiszpania.

26 marca: Chiny unieważniają wizy i pozwolenia na pobyt dla wszystkich obcokrajowców. Oficjalnym powodem wprowadzenia ograniczeń jest rozprzestrzenianie się COVID-19 na świecie. Restrykcje nie dotyczą dyplomatów i posiadaczy wiz typu C.

27 marca: objęte sankcjami towary ruszają z Europy przez Rosję do Chin.

Próbna dostawa mrożonego łososia z Niderlandów do Duisburga, została w elektronicznie zaplombowanych wagonach wysłana do Xi'anu (przez Białoruś, Rosję i Kazachstan) i Szanghaju. Obowiązujące embargo na tranzyt europejskiej żywności władze Rosji zniosły pod koniec 2019 roku; być może będzie to szansa dla polskiej branży mleczarskiej, dla której rosnące koszty frachtów sprawiają, że eksport do Chin stał się właściwie nieopłacalny. Wskazuje się, że polski eksport do Chin (przynajmniej krótkoterminowo) nie odczuje wyraźnie skutków spowolnienia gospodarczego w tym państwie. Natomiast należy oczekiwać problemów w dłuższej perspektywie, spowodowanych pośrednim uzależnieniem polskiej gospodarki od wymiany handlowej pomiędzy Niemcami i Chinami.

27 marca: jaka jest prawdziwa liczba ofiar epidemii w Wuhanie? Po otwarciu – poddanego dwumiesięcznej kwarantannie – miasta epicentrum epidemii, zaczęto kwestionować wiarygodność danych podawanych przez władzę, które określiły liczbę ofiar śmiertelnych na 2,5 tys. osób. Natomiast według obliczeń portalu Caixin, m.in. na podstawie liczby dostarczanych urn i kremowanych ciał, liczba zmarłych przekracza 40 tys. Według mieszkańców, władze miały płacić rodzinom ofiar 3000 RMB w formie „zasiłku pogrzebowego”. Japońskie media na podstawie informacji od lekarzy z Wuhan wskazują również, że ogłoszenie 20 marca braku nowych, lokalnych, zachorowań w mieście (przy 39 nowych przypadkach przywiezionych z zagranicy) było związane z zawieszeniem prowadzenia testów. Niejednoznaczne informacje z Wuhanu dotyczą również przypadków pacjentów, którzy po wyleczeniu się zostali ponownie, pozytywnie zdiagnozowani na obecność wirusa co może świadczyć o wadliwości testów, jak i potencjalnie drugiej fali zachorowań, pomimo, że chińskie władze zdążyły już ogłosić sukces w walce z epidemią. Ponadto w kontekście zaniżania statystyk dyskusję wzbudziła informacja o gwałtownym spadku liczby użytkowników telefonów komórkowych: aż o 21 mln w stosunku do ostatniego pomiaru z grudnia ub.r. Wydaje się jednak, że zniknięcie abonentów związane jest głównie z pracownikami migrującymi, którzy w związku z epidemią, po obchodach

chińskiego nowego roku nie wrócili z domów do miejsc pracy (i zamieszkania) w innych częściach kraju, gdzie posiadają osobne abonamenty. Natomiast oficjalne chińskie dane dotyczące liczby zachorowań należy traktować z dużym sceptycyzmem, a przynajmniej nie porównywać ich z europejskimi, ponieważ do tej pory chińskie służby medyczne nie uwzględniały przypadków bezobjawowych. Od kwietnia kwalifikacja osób chorych ma się jednak zmienić. Wydaje się, że po przedwczesnym ogłoszeniu zwycięstwa w opanowaniu rozprzestrzeniania się koronawirusa, Chiny czeka teraz druga fala zachorowań.

28 marca: Japonia będzie subsydiować przedsiębiorstwa by zmniejszyć zależność od Chin. Władze w Tokio zapowiedziały dopłaty w wysokości 200 mld JPY (7,82 mld PLN) by zachęcić japońskie firmy do przeniesienia produkcji do Japonii lub wybranych państw Azji Południowo-Wschodniej.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

2 marca: koniec tanich przesyłek z Chin do Polski? Od stycznia 2021 roku od każdej przesyłki z Chin będzie pobierany VAT; w ramach unijnego pakietu e-commerce uproszczeniu ulegnie procedura celna wszystkich przesyłek do wartości 1000 EUR. W związku z tym liczba przesyłek z Chin może się zmniejszyć o 30-40%.

7 marca: koronawirus wpływa negatywnie na grecki rynek nieruchomości. Spadek zagranicznego popytu na nieruchomości jest przede wszystkim związany ze zmniejszeniem zainteresowania ze strony chińskich inwestorów, którzy odpowiadają za 70-80% transakcji w ramach programu „złota wiza” (prawo stałego pobytu na 5 lat w zamian za kupno nieruchomości o wartości powyżej 250 tys. EUR)

11 marca: władze Czech wspólnym głosem krytycznie o współpracy z Chinami. Oświadczenie w sprawie czeskiej polityki zagranicznej opublikowała kancelaria prezydenta Miloša Zemana po spotkaniu z premierem Babišem, szefami obu izb parlamentu i ministrami spraw zagranicznych, obrony i spraw wewnętrznych. Wyrażono rozczarowanie efektami współpracy gospodarczej z Chinami, potępiono próby zastraszenia i wywierania przez Chiny nacisku w sprawie kontaktów z Tajwanem, które będą kontynuowane (przy jednoczesnym podtrzymywaniu polityki jednych Chin). Dzień wcześniej premier Babiš oznajmił, że będzie domagał się od Chin zmiany ambasadora w Pradze Zhang Jianmina, który próbował szantażować władze Czech w sprawie Tajwanu. Jak ujawniono, chińskie władze zagroziły 10 stycznia br., że wizyta przewodniczącego Senatu Jaroslava Kubery w Tajpej odbije się negatywnie na interesach czeskich firm w ChRL (w tym Skoda Auto, Home Credit Group, Petrof). Jednak wizyta nie doszła do skutku w związku z przedwczesną śmiercią czeskiego polityka 20 stycznia (zob. komentarz).

13 marca: wideokonferencja 17+1 nt. walki z COVID-19. W trakcie konferencji z udziałem lekarzy i ekspertów Europy Środkowo-Wschodniej, chińscy specjaliści podzieli się stanem dotychczasowej wiedzy nt. wirusa oraz doświadczeniem w zapobieganiu i kontroli nad rozprzestrzenianiem się epidemii.

15 marca: prezydent Serbii: „jedynym krajem, który może nam pomóc są Chiny”. Aleksandar Vučić określił przewodniczącego Xi mianem brata i przyjaciela oraz zestawiał hojną pomoc Chin z domniemanym europejskim egoizmem. Z kolei gdy 21 marca w Belgradzie wylądował samolot ze sprzętem ochronnym i grupą 6 chińskich specjalistów medycznych, prezydent osobiście przywitał ich na płycie lotniska, a na dowód wdzięczności i uznania w teatralnym geście ucałował chińską flagę. Takie działania krótkoterminowo przelożyły się na zwiększenie pomocy finansowej ze strony UE dla Belgradu (93 mln euro na walkę z pandemią). Natomiast długofalowo będą wpływać negatywnie na możliwość akcesji Serbii do UE (zob. komentarz).

19 marca: Stalowa Wola otrzymuje pomoc od miasta Liuzhou. Na początku roku, kiedy w Chinach wybuchła epidemia koronawirusa samorząd Stalowej Woli przekazał władzom Liuzhou specjalistyczne maseczki, rękawiczki okrycia ochronne. Teraz, jak poinformował prezydent miasta Lucjusz Nadberezny, Stalowa Wola otrzymała od miasta partnerskiego maseczki; w pomocy pośredniczyła firma Liugong Dressta Machinery, której Liuzhou jest globalną siedzibą. W grudniu 2018 roku przy współpracy z władzami prowincji Guangxi, w Stalowej Woli otwarto Centrum Języka i Kultury Chińskiej LiuGong.

29 marca: wywiad premier Serbii Any Brnabić dla chińskiej telewizji państwowej CGTN. Szefowa serbskiego rządu zapowiedziała, że będzie wnioskować o budowę pomnika by wyrazić Pekinowi wdzięczność za pomoc w walce z epidemią. Premier Brnabić nie poinformowała jednak o pomocy otrzymanej w marcu ze strony UE (zob. komentarz).

III. WIADOMOŚCI Z SYCZUANU i GUANGDONGU

6 marca: list województwa łódzkiego do prowincji Syczuan. Według informacji na stronie rządu Syczuanu, członek zarządu Łódzkiego Robert Baryła wyraził zaniepokojenie skutkami koronawirusa w Chinach i na świecie oraz wyraził uznanie dla chińskiej walki z epidemią.

17 marca: spadek wartości produkcji przemysłowej w Syczuanie. W okresie styczeń-luty, spadek wartości dodanej w przemyśle wyniósł 5,2% (rdr). Tylko jedenaście z 41 głównych gałęzi przemysłu utrzymało wzrost wartości dodanej:

przemysł petrochemiczny wzrósł o 5%, produkcja komputerów/IT i sprzętu elektronicznego o 4,9%, natomiast kabli do sieci komunikacyjnej i elektronicznej aż o 44,5%. Spadki odnotowano w produkcji cementu, energii, nawozów rolniczych i białej. Inwestycje przemysłowe w prowincji spadły o 19,1% rok do roku. W tym samym okresie średnia inwestycji dla całych Chin wyniosła 24,5% więc można założyć, że gospodarka Syczuanu ucierpiała mniej niż prowincje nadmorskie.

20 marca: Łódź apeluje o pomoc do miast partnerskich. W liście do burmistrzów Chengdu, Kantonu i Tianjinu, przewodniczący łódzkiej rady miejskiej Marcin Gołaszewski zwrócił się o podzielenie się zapasami materiałów ochronnych (masek, rękawiczek, gogli lub okularów ochronnych, płynów dezynfekujących, wodoodpornych fartuchów medycznych oraz testów na COVID-19).

20 marca: pomoc Kantonu dla pięciu miast partnerskich we Włoszech. Materiały przekazane Padwie obejmują 300 tys. masek medycznych i 200 czujników temperatury. Burmistrz Sergio Giordani powiedział, że w pierwszej kolejności zapasy zostaną przekazane pracownikom służb medycznych i mundurowych, oraz organom ścigania, wolontariuszom opiekującym się osobami starszymi i chorymi. Wśród podmiotów zaangażowanych w pomoc wymienia się również chiński Czerwony Krzyż i – choć bez sprecyzowania formy udzielanej pomocy – Instytut Konfucjusza przy Uniwersytecie Padewskim. Pomoc (lub „pomoc w formie sprzedaży”) została przekazana również do Bari, Mediolanu, Genui i Turynu.

22 marca: pomoc Syczuanu dla zaprzyjaźnionych regionów w Niemczech i we Włoszech. Władze Syczuanu odnosząc się do obietnic pomocy złożonych przez Xi Jinpinga w rozmowach telefonicznych z kanclerzem Merkel i premierem Conte, oraz odpowiadając na prośby władz regionów partnerskich Nadrenii Północnej-Westfalii i Piemontu, wysłały partię medycznych masek i kombinezonów ochronnych. Podobne wsparcie ze strony Syczuanu 10 marca wysłano do miast i regionów partnerskich Japonii (prefektura Wakayama) i Korei Południowej (Chungcheong Południowy i Seul).

31 marca: Luo Wen nowym wicegubernatorem Syczuanu. Luo urodził się w 1964 r. w Hunanie, jest z wykształcenia inżynierem i posiada stopień naukowy doktora w nauce o zarządzaniu. Jego dotychczasowa kariera była związana głównie z instytucjami badawczymi i przedsiębiorstwami z branży informatycznej. Przed objęciem posady w Syczuanie, od stycznia 2019 roku pełnił funkcje wicedyrektora i członka komitetu partii w Narodowej Komisji Rozwoju i Reform. Na obecnym stanowisku zastąpił Wang Ninga (ur. w 1959 r.), który – wg oficjalnej informacji – w styczniu br. zrezygnował z pełnienia funkcji wicegubernatora, a ostatnio przestał być członkiem SK KPCh prowincji Syczuan.

KOMENTARZ

1. Zachód w reakcji na chińską „dyplomację hojności” i poszukiwanie winnych epidemii za granicą. Wraz z rozprzestrzenianiem się koronawirusa na inne kontynenty, chińska propaganda zaczęła sugerować, że epidemia choć wybuchła w Wuhanie to jej źródłem nie są Chiny (np. 12 marca rzecznik MSZ Zhao Lijian zasugerował, że wirus mógł zostać przywieziony do Wuhanu przez armię amerykańską). W odpowiedzi prezydent Donald Trump zaczął nazywać wirus „chińskim”, choć takie określenie nieuniknienie niesie rasistowski wydźwięk i przyczynia się do problemów na tym tle Amerykanów chińskiego pochodzenia. Próba przerzucania winy stała się więc kolejnym elementem rywalizacji obu państw, którą będą pogłębiać nadchodzące kryzysy gospodarcze. Problem chińskiej dezinformacji dotknął również Włochy. Chińskie media państwowe przeinaczyły znaczenie wypowiedzi Giuseppe Remuzziego, szefa instytutu farmakologii im. Mario Negriego w Mediolanie, który wskazywał na nietypowe przypadki wśród osób starszych, odnotowane przez lekarzy w północnych Włoszech na przełomie listopada i grudnia ub.r., co sugeruje, że rozprzestrzenianie się wirusa z Chin mogło się rozpocząć wcześniej niż się powszechnie uważa. Wprowadzająca w błąd wersja wypowiedzi Włocha (jakoby dowodu na włoskie pochodzenie COVID-19) została rozpropagowana przez dziennik Global Times a następnie TV i inne kontrolowane przez chiński rząd media. Włochy jako pierwsze państwo Zachodu dotknięte epidemią stały się również pierwszym beneficjentem chińskiej „dyplomacji hojności”. Dostawy potrzebnego sprzętu medycznego, przedstawiane przez ChRL jako pomoc w potrzebie, okazały się być częścią komercyjnej umowy, zawartej kilka dni wcześniej przez szefów dyplomacji obu państw, którą „podłączono” pod równoległą pomoc ze strony chińskiego Czerwonego Krzyża. Jednocześnie zarówno na arenie wewnętrznej, jak i w relacjach międzynarodowych (np. z Serbią zob. FOCUS OSA), władze ChRL eksponują ogromny sukces (przedwczesny triumfalizm?) w walce z pandemią, podkreślając systemowe zalety rządów z KPCh na czele oraz osobiste zasługi Xi Jinpinga. Jak pokazuje przykład – będącej beneficjentem ogromnej ilości funduszy UE – Serbii, której władze i kontrolowane przez państwo media w ostatnich tygodniach eksponują wyłącznie pomoc ze strony Chin: najtrudniejszym obszarem dla Zachodu w wojnie na narracje z Pekinem, będą państwa rozwijające się. Powyższy przekaz kreują wypowiedzi i gesty prezydenta Vučića, premier Any Brnabić, list ministra Wang Yi do Ivicy Dačića czy wywiad ambasador Chen Bo udzielony w marcu serbskiej telewizji RTS. W państwach z ograniczoną wolnością mediów, jak Serbia, opinia publiczna jest większości nieświadoma skali pomocy udzielanej przez UE. Natomiast działania Chin są szeroko propagowane, zarówno przez chińskie podmioty w Serbii, jak i serbskie władze, kontrolujące przekaz medialny. Ponieważ „ograniczona” rządami prawa i demokratycznymi procedurami

UE nie ma narzędzi by w sposób analogiczny odpowiedzieć na działania państw autorytarnych, powinna wyraźniej egzekwować spełnianie kryteriów przyznawania pomocy państwom aspirującym o członkostwo, pamiętając, że „pomoc” i inwestycje z Chin będą w najbliższym czasie w naturalny sposób ograniczane przez kłopoty gospodarki chińskiej i konieczność koncentracji zasobów w polityce wewnętrznej.

2. Epidemia koronawirusa wpłynie na strukturę chińskiej gospodarki. Według znanego ekonomisty z Hongkongu Chen Zhiwu, w okresie styczeń-luty przedsiębiorstwa państwowe w Chinach straciły 7% wartości dodanej, natomiast sektor państwowy aż 21% – głównie w związku z epidemią. Wpłynie to długofalowo na przyszłe zatrudnienie, a przede wszystkim na strukturę chińskiej gospodarki, w której zwiększy się znaczenie podmiotów państwowych. Zdaniem Chena, kłopoty sektora prywatnego będą miały poważne konsekwencje dla łańcuchów dostaw do Europy, USA i Kanady, których zaopatrzenie w niektóre elementy wyposażenia medycznego jest nierzadko uzależnione w 70-80% od importu z Chin.

3. Kolejne kontrowersje z udziałem ambasady ChRL w Czechach wpisują się w szereg podobnych zdarzeń z udziałem chińskich dyplomatów w UE w ostatnich miesiącach: w Szwecji, Danii (Wyspach Owczych), Niemczech, Hiszpanii, Estonii i Litwy. Choć próbuje się to zachowanie tłumaczyć niewystarczającą znajomością realiów państw demokratycznych czy chęcią zaznaczenia przez chińskich dyplomatów swojej aktywności władzom centralnym w Pekinie, to wydaje się, że bardziej zasadne jest uznanie tych zachowań jako umyślną politykę wywierania wpływu. Wskutek stosowania przez chińskich dyplomatów gróźb lub – naprzemiennie – oferowanie korzyści, państwa europejskie tracą możliwość chłodnej oceny i weryfikacji zależności polityczno-handlowych w relacjach z Chinami. Pouczający w tym względzie jest przypadek Norwegii. Relacje dwustronne uległy faktycznemu zamrożeniu w 2010 roku jako wyraz sprzeciwu Chin wobec przyznania przez Komitet Noblowski pokojowej nagrody Nobla chińskiemu dysydentowi Liu Xiaobo. Jednak groźby retorsji ekonomicznych nie zmaterializowały się. Po 2010 r. handel Norwegii z Chinami notował wzrost, co wskazuje, że stosując retorsje władze w Pekinie skrupulatnie kalkulują straty i korzyści wynikające z demonstrowania swojego niezadowolenia z „ingerencji innych państw w wewnętrzne sprawy Chin”. Z kolei przykład Europy Środkowo-Wschodniej pokazuje, że pomijanie kontrowersyjnych dla Pekinu kwestii (praw człowieka, Tajwanu i Tybetu) nie przełożyło się na zwiększony napływ chińskich inwestycji, a deficyt handlowy większości państw regionu w relacjach z Chinami stale rośnie. W perspektywie relacji z państwami Azji Wschodniej od lat w czołówce inwestorów pozostają natomiast Japonia i Korea Południowa, która nie stawiając żądań politycznych, inwestują miliardy euro i tworzą w regionie tysiące nowych miejsc pracy.

4. Tajwan próbuje dyplomatycznie wykorzystać epidemię koronawirusa do poprawy pozycji międzynarodowej. Liczący 23 miliony mieszkańców Tajwan

posiada jeden z najlepszych systemów opieki zdrowotnej na świecie i jest wzorowym przykładem radzenia sobie z epidemią: do 1 kwietnia odnotowano tam 329 zarażeń COVID-19 (z czego 283 sklasyfikowano jako osoby przyjezdne) – jednak WTO, które pod wpływem ChRL wycofało Tajwan z swoich struktur, za wzór w tym względzie wskazuje działania Pekinu a nie Tajpej. Jak wskazuje Justyna Szczudlik z PISM, skuteczna reakcja Tajwanu będzie prowadziła do wzmocnienia jego pozycji międzynarodowej jako sprawnego i demokratycznego państwa, współgrając z celami polityki zagranicznej prezydent Tsai Ing-wen, dążącej do podkreślania odrębności od ChRL (wg badań opinii publicznej z lutego rekordowa liczba respondentów określiła się nie jako Chińczycy, a Tajwańczycy (83,2%) – w porównaniu do 12,9% w 1991 roku; podobna zmiana tożsamościowa i zaszła również w Hongkongu). Wymiana doświadczeń w reagowaniu na epidemię i będzie przekładać się na wzmocnienie współpracy dwustronnej Tajwanu z Zachodem. Pierwsze efekty tej polityki są już widoczne. 27 marca amerykański Kongres przyjął ustawę Taipei Act, która m.in. zobowiązuje USA do wspierania członkostwa Tajwanu we wszystkich organizacjach, w których nie jest wymagana podmiotowość państwowa, a w pozostałych organizacjach międzynarodowych (czytaj WHO) przyznanie Tajwanowi statusu obserwatora. Ponadto, podczas gdy kolejne państwa europejskie zwracają wadliwy sprzęt medyczny zakupiony w ChRL, Tajwan ogłosił przekazanie w darze 10 mln masek ochronnych do UE (plus Wielkiej Brytanii i Szwajcarii) oraz USA – przelicytowując tym samym wielkość pomocy rzeczowej ze strony Pekinu. Wdzięczność za ów gest solidarności niezwłocznie wyraziła Tajwanowi szefowa Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen; w ramach pomocy międzynarodowej Tajwan prześle również 25 respiratorów Czechom. W działania tajwańskiej dyplomacji wpisuje się ponadto zaproszenie do Tajpej zachodnich dziennikarzy (New York Times, Wall Street Journal i Washington Post) wydalonych z Pekinu w marcu.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

